

שיחה עם אביהו מדינה

17 באפריל 2013

מראיינים: מיכאל וולפה וגדעון כ"ץ

מיכאל וולפה: אנחנו רוצים לנהל דו־שיח או רב־שיח על מה שנקרא המוזיקה המזרחית, שייכנס לאסופת המאמרים שלנו. התקשינו למצוא מישהו שיכתוב מאמר מלומד על העניין. אני מוכרח להביע כאן ההסתייגות: אני לא רואה בכך איש של מוזיקה מזרחית, אלא איש מובהק של מוזיקה ישראלית.

אביהו מדינה: מוזיקה מזרחית זה באמת החלק הכי חלש שלי. לא גדלתי עליה. אצלנו בבית היה רדיו של מנורות, אז, כילדים. היינו פותחים עשר דקות לפני הזמן כדי לחמם את הרדיו לשמוע חדשות, ולא היינו מדליקים את הרדיו לאורך היום כי זה מבזבז חשמל. אז אם היינו מחפשים את קול ישראל והיינו מתעכבים על תחנה ערבית עם מוזיקה, היית שומע את אבא שלי צועק, לא חשוב איפה: מממממ... אצל התימנים לא שמעו מוזיקה ערבית כי זה 'ויתערבו בגויים וילמדו מעשיהם'.

מיכאל וולפה: אני רוצה להתחיל את זה אחרת. לפי תחושת השיר שלך שתפס, 'הפרח בגני', הוא בשבילי המשך ישיר של מרדכי זעירא. אני חושב שכבר אמרתי לך את זה פעם, שהלחן שלו מזכיר לי לחנים מסוימים של מרדכי זעירא. אני חושב שהשורשים היהודיים העמוקים של כולנו, ממזרח וממערב, הם אותם שורשים, ואותו סוג של 'בימבום', אני לא יודע איך לקרוא לזה, אותו סוג של קישוט, אותו סוג של התייחסות אל טקסט, גם בגלל השפה העברית אולי, גם בגלל בית הכנסת, בגלל הפיוטים... אני מרגיש שהסולם אהבה רבה של החסידים¹ והמקאם חיג'אז הדומיננטי גם בבבל וגם במגרב, הם אותו סולם. אבל בכל זאת קרה משהו שמהעשייה שלך בהתחלה נולד ז'אנר שהיום קוראים לו בכל מיני

* הפגישה נערכה בביתו של אביהו מדינה. בתחילת הראיון נכח מדינה לבדו, ולאחר מכן הגיע שמעון פרנס והצטרף לשיחה.

1 'אהבה רבה' הוא שמו של סולם מוזיקלי, למעשה מודוס, האופייני לניגונים רבים במוזיקה החסידית.

שמות, אנחנו רוצים להתחקות אתך עכשיו אחר ההתחלה ההיא. אני לא מבין במוזיקה ערבית כלום. באמת כלום. אני הולך למקומות ואני שר ופתאום בא איזה מישהו שהוא מומחה במקאמים ואומר לי: בוא הנה, אתה שולט במקאם חיג'אז. אני לא יודע מה זה מקאם חיג'אז. אני לא שולט בו, לא למדתי מקאמים, אני לא יודע על מה אתה מדבר בכלל.

מיכאל וולפה: יש לך את האינסטינקטים.

אביהו מדינה: שמע, יש בזה היגיון, יש בזה היגיון מוזיקלי. זה הכול. גדעון כ"ץ: אני רוצה להצטרף למה שמיכאל אמר, ולהחזיר אותך למקום בשיחה שאמרת בהתחלה, שיש לך כל מיני שורשים.

אביהו מדינה: השפעות.

גדעון כ"ץ: קראת לזה שורשים לפני כמה דקות.

אביהו מדינה: למוזיקה הישראלית, התכוונתי, יש הרבה שורשים.

גדעון כ"ץ: מה אתה מרגיש שהם השורשים המוזיקליים שלך?

אביהו מדינה: אם תשמע את התאוריה שלי אולי לא תבין, אולי לא תסכים אפילו. אני חושב שמוזיקה עוברת בגנים, שסגנון מוזיקלי עובר בגנים. לא שמעתי פלמנקו ספרדי, וכשאני שומע פלמנקו השיער שלי מצטמרר: מאיפה זה? זה 500 שנה לפני כן. אנחנו ספרדים ממדינה דל קמפו בספרד, והתגלגלנו לתורכיה, ומתורכיה למצרים, וממצרים לתימן, ומתימן לארץ. בכל מקום כזה ישבנו, חוץ מספרד, 100 שנה, 150 שנה, 200 שנה, אבל אנחנו פה בארץ משנת 1883. אני שומע רבע, אני מקבל חיות, צמרמורת פנימית. רבע. ואני לא שמעתי רבע כשהייתי ילד. לא מכיר את הרבעים.

מיכאל וולפה: אתה מדבר על רבע טון?

אביהו מדינה: רבע טון, כן. רבעים. למה זה עושה לי את זה? אני חושב שזה משהו בגנים. אז יש כאלה שמקבלים את הגן, אתה יודע, לקבל גנים מסוימים זה מזל. ויש כאלה שלא מקבלים את הגן. מקבלים את הגן של האימא או של הסבא... אצלי, לא יודע, שני הדברים האלה עברו. גם הרבע וגם הפלמנקו הספרדי.

גדעון כ"ץ: ויש עוד דברים שאתה מרגיש שעברו לך בגנים?

אביהו מדינה: לא, אלה שני הדברים הכי משמעותיים. כל השאר אלה השפעות. הייתי שומע המון כילד מוזיקה חסידית, כי היינו מבקרים בבית כנסת של אשכנזים, בית הכנסת הגדול של האשכנזים בחולון, כי לשם היו באים החבר'ה, ילדים מהכיתה בבית ספר 'ישורון'. היינו בכיתה בערך חצי תימנים חצי אשכנזים, פולנים שהיו מתפללים בבית הכנסת הגדול ואנחנו בבית כנסת 'שבוע עם', שלידי, אחד ליד השני. אבל אצל התימנים היו גומרים את התפילה בתשע וחצי ואצל האשכנזים באחת עשרה וחצי, ובתשע וחצי הלכנו לבית הכנסת של האשכנזים. הם היו עוד בקריאת התורה. יש להם זמן. הם מתחילים בשמונה. אנחנו מתחילים בשש וחצי. ושם אתה נכנס אתה יושב, אתה בא עם הטלית, מבית הכנסת שלך. ובבית הכנסת האשכנזי הזה ספגתי את המוזיקה. אחרי זה הייתי בקיבוץ כיסופים.

שיחה עם אביהו מדינה

בקיבוץ אז היו כולם שרופים לקומוניזם הרוסי. האינטרנציונל הסוציאליסטי היה המוטו. כמובן שכל המקצבים והמארשים שבאו ממזרח אירופה וכולי, נטמעו בי. אני בכלל אוהב מוזיקה מלודית, ולא חשוב לי מנין היא, אבל אני לא אוהב את כל החשמל. אני לא אוהב את ה- אפילו את השמות אני לא זוכר. נו, תזכיר לי שמות של מוזיקה אלקטרונית.

מיכאל וולפה: מאותה תקופה?

אביהו מדינה: לא, בכלל. למשל טכנו. כשאני שומע אוטו נוסע על ידי וכל הזמן שומע 'פוקצפוקצפוצק' [משמיע קולות של מוזיקת טכנו] אני בטוח שלמי שמקשיב לזה בקולי קולות אין נשמה. איך אפשר? מה, הם לא אנושיים? זה לא אנושי. הדבר הזה לא אנושי. עזוב, לפעמים מוזיקה מבטאת דברים אחרים שלא שייכים למוזיקה בכלל. אנשים פשוט משדרים משהו אחר בתרבות, אבל אין לזה שום קשר למוזיקה. כל אותם פסטיבלי סמים...

מיכאל וולפה: רגאיי?

אביהו מדינה: לא רגאיי. פסטיבלי הסמים, אלה עם הגיטרות, המסוממים שעולים על הבמה ומשתוללים ושוברים גיטרות, זה לא שייך למוזיקה. זה לא מוזיקה. הם רוצים להביע משהו אחר ואני לא כל כך מאמין בכוונות האמתיות של אותו דבר. זה פוזה, 'מחאה' אליק איזה מחאה? מחאה - לך תעבוד. איזו מחאה? ואז יש מספיק טמבלים כמויות ענק של טמבלים. יש הרבה מאוד אנשים בעולם הזה שאין להם שום גישה למוזיקה, והמעורבות המוזיקלית שלהם היא מעורבות חברתית. פוזה. הם אפילו לא שומעים. הם לא יודעים ממה ליהנות. ולא צריך להצר על כך. כי יש כאלה ש... ציור לא מעניין אותם. פיקסו לא עושה עלי רושם. אני לא נהנה מפיקסו. בכלל יש כל מיני סגנונות בציור, קוביזם למשל, וכל מיני סגנונות בפיסול שלא עושים לי כלום. כלום. אני לא רואה בזה אמנות, לא רואה בזה שום דבר, כי יכול להיות שהראש שלי בנוי אחרת. אני לא חייב ליהנות מכל התרבויות ומכל האמנויות, כמו שאנשים לא חייבים ליהנות ממה שאני עושה. כי לא כל אחד יכול להבין את מה שאני עושה. לא לכל אחד אני נכנס לתוך הנתיבים שבנימי נפשו, בנשמתו, והוא הולך אתי. אולי הנשמה שלו בנויה אחרת. אולי גם אין לו את הנתיבים האלה. אני לא חייב למצוא חן בעיני כולם, כמו שלא כולם מוצאים חן בעיני. אבל יש דברים שהם לא אנושיים, כמו הבוס'בום הזה בראש, אני חושב שזה נזק פיזי לשמיעה, למוח. זה לא אנושי.

מיכאל וולפה: יש דבר אחד שאני מחפש גם בכל הביוגרפיות שלך ששמעתי, שאני אף פעם... זה פרט בביוגרפיה שלך שלא השלמתי לעצמי.

אביהו מדינה: מה?

מיכאל וולפה: איך נכנסת אל תוך הסצנה של העשייה? הרי בגיל מוקדם מאוד, בפסטיבלים הראשונים כבר, יש שירים שלך.

אביהו מדינה: אבא שלי היה זמר, היתה לו להקת חתונות. הוא הופיע הרבה עד שאימא שלי נפטרה. אימא שלי נפטרה בגיל 36.

מיכאל וולפה: מה היה שמו?

אביהו מדינה: אהרון. אהרון לוי מדינה. הוא עשה את הקטע התוכני המוזיקלי של החזנות בתכנית בקול ישראל לעולי תימן במשך עשר שנים. הוא אחד החזנים הטובים של העדה התימנית גם בגלל שהוא הכניס בחזנות התימנית הקפדנית והשמרנית ניואנסים שהוא הביא אותם מהמשפחה, ואלה היו ניואנסים ספרדיים. אז הוא הרשה לעצמו להכניס כל מיני פראזות מוזיקליות שהן לא מסורתיות תימניות מקוריות. אבל הוא עשה את זה כל כך יפה וכל כך נכון וכל כך טבעי, שגם האוזן של התימנים התרגלה לזה ואהבה את זה. אז הוא נחשב משהו שהוא חדשני ... זה כמו שאני יכול מצד אחד לכתוב שיר בסגנון תימני ומיד ליד זה לכתוב 'שבחי ירושלים' כזה שהוא בכלל ספרדי, או 'דבר לי אליך' שנשמע כמו פיוט ספרדי, ומקבלים את זה. אפילו התימנים מקבלים את זה. כיוון שאני שייך במוצאי לתימנים, הם משייכים את היצירה שלי אליהם. אז בבית היתה מוזיקה כל הזמן. ואם לא מוזיקה, אז תפילה, וקריאת התורה בכל שבת, וביום שישי בערב קראו את פרשת השבוע לקראת קריאת התורה ביום שבת שלמחרת. מגיל שנתיים כבר ישבתי על הברכיים של אבא שלי, בלי שידעתי לקרוא והוא רצה לשמוע אותי אומר אחריו, מדקלם, חוזר אחריו. מגיל שלוש כבר עליתי לתורה בבית כנסת, 'מברך שישי'. אלה היה רק ארבעה פסוקים ולמדתי אותם בעל פה. הוא הראה לי בספר, בחומש, הצביע לי ורצה לשמוע אותי חוזר אחריו. והייתי חוזר אחריו, עד שלמדתי את זה בעל פה. כשהגעתי לבית כנסת אלה לא היו אותן אותיות בספר התורה כמו בחומש, אבל זכרתי את הפסוקים בעל פה. גם את טעמי המקרא שלא רשומים בספר זכרתי. מוזיקלית זכרתי אותם. ואז עליתי, עשיתי 'מברך שישי', בגיל שלוש. הביאו לי כיסא גבוה... נולדתי עם זה, צמחתי עם זה. מבחינתי לא היתה שאלה בכלל.

מיכאל וולפה: איפה בתי הכנסת האלה? בחולון?

אביהו מדינה: כן. לא היתה שאלה אם אני מוזיקלי או אם אני שר טוב, או אם אני טוב בחזנות, כי זה כאילו בא בירושה.

מיכאל וולפה: אז מתי קרה הרגע שבו שיר שלך פרץ לתודעה ציבורית?

מיכאל וולפה: איזה שיר זה היה?

אביהו מדינה: 'אל תירא ישראל, אל תירא'...

מיכאל וולפה: בפסטיבל הזמר המזרחי?

אביהו מדינה: כן. זו היתה הפעם הראשונה שכתבתי.

מיכאל וולפה: מי כתב את העיבוד לזה?

אביהו מדינה: אלברט פיאמנטה.

מיכאל וולפה: ומי היה המנהל המוזיקלי של הפסטיבל הזה? וילנסקי, נכון?

אביהו מדינה: וילנסקי. כן.

מיכאל וולפה: ואיך הם ידעו עליך? איך זה קרה בעצם?

אביהו מדינה: היה פרסום לפסטיבל הזמר העברי ולפסטיבל הזמר המזרחי ברשות השידור. מי שרצה להשתתף היה צריך לשלוח בקשה, לקבל את התקנון ולשלוח את השיר. אם התקבלו השירים שלך, שיר שלך, אתה רשאי להציע את המבצע. הכוונה שלי היתה שאני אציע את המבצע, והמבצע היה אחד ויחיד, אביהו מדינה. כמובן, לא התכוונתי לאף אחד אחר. אז שלחתי שני שירים: 'עונג שבת' ו'אל תירא ישראל', ושניהם נכנסו. חשבתי שיש לי מזל גדול. לא ידעתי שאני גיבור של עניים. הדלילות, הדלילות התרבותית הרוחנית שבה היו בני עדות המזרח דאז בישראל היתה כזאת שאחד כמוני, בלי ניסיון, עם שני השירים הראשונים שכתבתי אי פעם, הכנסתי את שניהם לפסטיבל. זאת אומרת שהיה עוני תרבותי. אפילו לא העזו לכתוב בסגנון הזה. לא כי לא אהבו, לא כי לא היה את זה, אלא כי הם לא היו שייכים לתרבות הישראלית. אף אחד בתקשורת לא התייחס לתרבות שלהם כאל משהו שהוא ראוי, לגיטימי. אגיד לך מאיפה קיבלתי את האומץ לכתוב: משיר של בועז שרעבי, 'פמלה'. פתאום שמעתי קול שדיבר אלי, סלסולים שזה למעשה מדבר במקומי, ביצוע שהוא בשבילי לא בגטאות של המזרחיים כמו ג'ו עמר, אלא ברדיו הפתוח הכללי, העברי, ופתאום זה היה לגיטימי. אמרתי: היי, אם הוא לגיטימי, גם אני יכול לכתוב.

מיכאל וולפה: אם כי ג'ו עמר היה גם כן מאוד...

אביהו מדינה: ג'ו עמר לא היה מקובל. ג'ו עמר היה שמורת טבע.

מיכאל וולפה: יש הרבה עיבודים, עם תזמורת גדולה...

אביהו מדינה: שמורת טבע. היו משמיעים שלושה ארבעה שירים שלו בתכנית של 40 דקות, מהווי המזרח כבקשתך, כי לא היו זמרים נוספים. היו הוא ופול אלמסרי והיה...

מיכאל וולפה: לילית נגר שרה, נדמה לי.

אביהו מדינה: לא, עוד לא. זה מה שאני זוכר, ולפעמים היו מכניסים גם שיר תימני של [יחיאל] עדאקי.

מיכאל וולפה: היה גם שלום קשת אני חושב.

אביהו מדינה: אה, שר שלום קשת הוא מהדור החדש כבר.

מיכאל וולפה: אני זוכר שהשמיעו אותו.

אביהו מדינה: כן. אבל זה היה אחרי, הרבה אחרי, שר שלום קשת.

גדעון כ"ץ: אתה מדבר על איזה שנים?

אביהו מדינה: כשאני מדבר אתך על התכנית הזאת 'מהווי המזרח כבקשתך', אני זוכר את זה כילד בשנות השישים. אני כתבתי ב'1971 את שני השירים האלה.

מיכאל וולפה: ואיך זה הגיע לידיים של מי ששר את זה? איך התקבלו ההחלטות? למה לא אתה שרת?

אביהו מדינה: כי הם אמרו שאין לי ניסיון, ובאתי לפנייהם והצגתי את עצמי...

מיכאל וולפה: מה, הם חששו שתתרגש, או מה?

אביהו מדינה: כן. יש בזה היגיון. אז, עם הביטחון שלי.

מיכאל וולפה: אבל היה כבר מישהו מתאים וידוע. איך קראו לו?

אביהו מדינה: משה הלל. הוא היה בצוות הווי צנחנים, משהו כזה, הוא בא מהצבא, היה זמר והיו לו גם שירים, הוא מבוגר ממני. הוא נקרא 'הצנחן המזמר' והיו לו שניים-שלושה שירים שרצו מהלהקה הצבאית. הוא היה בסדר בשבילם. נתנו את זה בהתחלה ליגאל בשן, אבל יגאל בשן לא קיבל היתר מאלוף פיקוד הצפון, רפול, שלא התיר לחיילים בשירות סדיר להשתתף באירועים אזרחיים כל עוד הם במדים. היו צריכים לחפש מחליף, ואז מצאו את משה הלל. הוא למד את השיר והוא הופיע בפסטיבל. ואת השיר השני נתנו לאורי שבח.

מיכאל וולפה: זמר מדהים.

אביהו מדינה: גם הוא יוצא צוות הווי צנחנים.

מיכאל וולפה: הוא זמר יוצא מן הכלל.

אביהו מדינה: כן. הוא היה עם [אברהם] זיגמן אז בצוות.

מיכאל וולפה: לא הכרת אותם לפני כן?

אביהו מדינה: את אורי כן. אורי הכרתי, אורי גדל אתי. היינו שכנים עוד בתל אביב בשכונת שבזי. אני יליד שכונת שבזי. פיזית לא נולדתי שם, אלא בשדרות ח'ן, כי אותה תקופה צלפים ירו מיפו. אמא שלי היתה בהיריון אתי, ויום אחד היא הלכה לקנות במאפייה וירו בה והיא נפלה במדרגות. היא אמרה לאבא שלי: אני לא נשארת פה. הוא מצא דירה בשדרות ח'ן והם גרו בה עד שהשתיקו את הצלפים מיפו. שם נולדתי ולאחר מכן חזרנו לשבזי. לקחו את שני השירים ושניהם השתתפו בפסטיבל. אחד מהם, 'אל תירא ישראל', זכה במקום השלישי. עכשיו תבין, זה היה פסטיבל הזמר המזרחי שנערך בפעם השנייה, בהפקה של רשות השידור. את התקליט עשו במשותף רשות השידור והד ארצי. וכמובן הד ארצי היתה חברה מסחרית והיה חשוב לה למכור את התקליט. רשות השידור סייעה לה, בשידור השירים, אף על פי שהם היו מזרחיים.

מיכאל וולפה: היום כששומעים אותם הם לא נשמעים מזרחיים. אני לא מצליח להבין למשל מה היה ההבדל בין 'אל תירא ישראל' שהיה בפסטיבל הזמר...

אביהו מדינה: 'אל תירא ישראל' בכלל לא מזרחי. השיר נולד על קצב שקלטתי בקיבוץ.

מיכאל וולפה: כך כל השירים של הפסטיבל. כשאני מקשיב לפסטיבל הזמר מאותה שנה ולפסטיבל הזה, אני מתבלבל; אני לא זוכר איזה שיר שיך לאיזה פסטיבל. אותה תזמורת, אותם מעבדים, ואפילו אותם זמרים.

אביהו מדינה: אלה עולים חדשים שחשבו שיהפכו את מדינת ישראל למדינה אירופית שהאזרחים בה הם קוסמופוליטיים. הם התביישו במה שהם היו לפני כן, הם התביישו ביהודי הגטו ורצו לזקוף את גוים בגאווה אחרי השואה שהם עברו באירופה. הם לא רצו להיראות כמו היהודים ההם, אלא כמו הגוי, שלא יבחין

שזה היהודי הוא עם הזקן עם הפאות ועם הטלית. היתה להם בעיה. רגשי הנחיות וכל מה שקרה להם באירופה - הם רצו להשתחרר מזה. אני, מצדי, שלא יהיו דתות. לא מעניין אותי יהודי, לא מעניין אותי מוסלמי, לא מעניין אותי נוצרי. מעניין אותי האדם. מה אכפת לי? למה אני צריך לסבול? אחרי הרבה שנים כתבתי שיר: 'באתי לעולם, לא שאלו את פי מה אבקש ומה חפץ לבי'. כאילו באתי למתכונת של כל מה שהשאירו אלה שלפני, ועכשיו אני צריך להתמודד. לא רוצה! רוצה עולם חדש, כמו שהם חשבו. אבל אתם לא יכולים להתחדש לבד - העולם צריך להתחדש יחד אתכם, כי אם העולם לא יתחדש, ורק אתם תישארו. אז הם ניסו אותי, אני שלא סבלתי מהשואה, יליד הארץ, ודומי, חוץ מהתוניסאים שסבלו מהנאצים. את כל אלה רצו לגדל באותו סגנון לאותה מטרה. לא שאלו אותנו מה אנחנו רוצים, מה אנחנו מבקשים...

מיכאל וולפה: אבל זו היתה הצלחה מאוד גדולה.

אביהו מדינה: של מי?

מיכאל וולפה: הפסטיבלים האלה הצליחו מאוד.

אביהו מדינה: אני לא מדבר על הפסטיבלים.

מיכאל וולפה: הם היו בתודעה, ריגשו אנשים, עד היום מרגשים. עד היום כשאני שומע את 'אל תירא ישראל', יש לי... זה חלק מהילדות שלי. הייתי ילד כשזה נכנס לרדיו ושמענו את זה בלי סוף.

אביהו מדינה: נכון. אני אומר לך, השמיעו, רצו לעודד את המכירות של הדבר הזה. אז השמיעו את זה הרבה.

מיכאל וולפה: אצלי זה מתחבר עם 'ליל גליל' של אלתרמן וזעירא או עם 'כלניות' של שושנה דמארי, ווילנסקי...

אביהו מדינה: שאני מאוד אוהב...

מיכאל וולפה: הכול מתחבר.

אביהו מדינה: אני אוהב מאוד את זעירא. כתבתי שני לחנים למילים שמצאתי אצל האהובה הנסתרת שלו.

גדעון כ"ץ: הזכרת את הדלות הרוחנית, את הגטו של עדות המזרח, ואמרת שמקור ההשראה או לייתר דיוק מה שנסך בכך ביטחון היה השיר 'פמלה' של בועז שרעבי. אבל השיר שפרצת אתו הוא מארש רוסי. אתה הרגשת בזה שאתה, מבחינה מסוימת...

אביהו מדינה: לא. לא.

גדעון כ"ץ: אתה מבין למה אני מתכוון? אתה נשען על מארש רוסי, אתה כותב משהו שקשור לדלות הרוחנית המזרחית.

אביהו מדינה: דלילות, לא דלות. לא היה להם אומץ לפתח יצירה ישראלית שיש לה טעמים, תבלינים מזרחיים. לא העזו, כיוון שהבינו שאין להם מקום בתוך ה'ויטרינה' הזאת, כי ה'ויטרינה' הזאת מקרינה כל הזמן מזרח אירופה או

מקסימום חיפושיות או מוזיקה קונצרטנטית. אז השמיעו הרבה מוזיקה קונצרטנטית ברשת ב'. והם לא ראו את עצמם שם. גם אם ניסו, אף אחד לא התייחס למה שעשו. שמע, מהתקליטים הראשונים שלנו ברשות השידור היו עושים 'טיארות'. אתה יודע מה זה 'טיארות'? היו עושים תחרות מי פוגע בפח הזבל עם התקליט. ככה, עומדים בקצה המסדרון ועושים...

מיכאל וולפה: למה, זה לא תפס או מה?

אביהו מדינה: אפילו לא שמעו. פעם שלחנו תקליט. כשהתחלנו להבין שאנחנו תמימים, שאנחנו לא מבינים עם מי אנחנו מתעסקים, שלחנו תקליט להאזנה, התקליט היה אז בניילון, ואחרי זה במעטפה. היינו מקבלים סירובים מהטלוויזיה החינוכית, הטלוויזיה לילדים. פעם לא היתה טלוויזיה חינוכית אלא תכניות לילדים, שם היה רוני וייס המנהל המוזיקלי... רוני וייס הוא בחור טוב, הוא מותק של אדם, אבל המערכת קבעה את המדיניות. והיא קבעה שכל דבר שיש בו צליל מזרחי - החוצה. אפילו לא לשמוע. שלחנו לו תקליט של [להקת] צלילי הברם. הדבקנו את הניילון בדבק לתקליט... לאחר שבועיים קיבלנו תשובה שלילית לגבי השירים שבו. ביקשנו את התקליט חזרה ומצאנו, שהניילון עדיין מודבק... משמע, אפילו לא פתחו אותו!

מיכאל וולפה: למה אתה קורא 'צליל מזרחי'?

אביהו מדינה: הם קראו 'מזרחי' לכל מה שאני עושה עם ח' וע' ולא מתנזר מצליל מזרחי, כמו סלסול, מקאם, רבע [טון]. לזה הם קראו 'מזרחי'. מי שלא מבין קורא לזה 'מוזיקה מזרחית', אבל זו לא מוזיקה מזרחית.

מיכאל וולפה: אז היה הפסטיבל הזה וזכית במקום שלישי. שנה אחרי זה עוד פעם שירים שלך בפסטיבל, נכון?

אביהו מדינה: עוזב אותך, מה אתה רץ קדימה, אתה יודע שאני בן לילה אחד הפכתי להיות כוכב?

מיכאל וולפה: אתה מדבר על לפני כן?

אביהו מדינה: אני מדבר על 'אל תירא ישראל'. אתה יודע, היה אז ערוץ אחד, זה היה מונופול. אם הופעת בערוץ הזה, למחרת הכירה אותך כל המדינה. זה לא כמו היום. למחרת אני הייתי כוכב, אבל לא כמבצע.

מיכאל וולפה: בן כמה היית?

אביהו מדינה: 21, 22. כמלחין. הייתי מלחין, כותב. אני מלחין כותב? לא התכוונתי, התכוונתי לשיר. שנה אחרי זה כתבתי את 'חידה את לי', וגם השיר הזה זכה.

מיכאל וולפה: ומי שר?

אביהו מדינה: בועז. עשר שנים השתתפתי בפסטיבל באותה תקופה, וקיבלתי 11 פרסים.

מיכאל וולפה: אתה יכול לחזור על שמות השירים? 'חידה את לי'. שנה אחרי זה...

אביהו מדינה: לא. היה 'אל תירא ישראל', 'עונג שבת', 'חידה את לי', 'עורה אדם', 'שיר שמח'.

מיכאל וולפה: מי שר את 'שיר שמח'?

אביהו מדינה: אורי שבח. 'ארץ אהובה', 'כינור דוד'.

מיכאל וולפה: מי שר את 'כינור דוד'?

אביהו מדינה: שימי.

מיכאל וולפה: שימי תבורי.

אביהו מדינה: חיים משה, שימי. 'שוקולד מנטה מסטיק' שרו את 'שיר היין'; 'הפרח בגני' זוהר ארגוב; ו'ברכנו' שימי תבורי. בסך הכל עשרה פסטיבלים, 11 פרסים. בפסטיבל אחד זכיתי גם במקום השני וגם במקום השלישי. עכשיו, תמים כמוני, של אותם זמנים, היה חושב שהוא משהו מיוחד. עשר שנים הובלתי. ארבע פעמים פרס ראשון, ארבע פעמים פרס שלישי, ועוד שלוש-פעמים פרס שני. גאון! אבל למעשה אני לא גאון. פשוט אף אחד לא כתב! אנשים פחדו לכתוב בסגנון הזה, שלא יחרימו אותם! אתה מבין? כל הכישרונות של בני התשחורת השתחוו למולך, לרוק.

מיכאל וולפה: או שעשו רוק.

אביהו מדינה: עשו רוק. ודאי. כי הם פחדו, אימת התקשורת.

מיכאל וולפה: 'האריות' וכל אלה.

אביהו מדינה: אימת התקשורת עליהם... הבנתי אז את ה'פרינציפ' ואמרתי: אוקיי, ממוזיקה אני לא אתפרנס. אני לא יכול לעשות דבר בניגוד למצפון שלי. אני לא אלך לשיר רוק כשאני לא אוהב מה שאני עושה. אני אוהב לראות את האנשים שנהנים משיר שאני עושה שהוא לרוחם, שהם אוהבים אותו. אני לא רוצה לחפש לי כנפיים או איזה אדרת של משהו אחר ולהתהדר כאילו אני... אני לא אלטון ג'ון ואני לא *Deep Purple*... אני יהודי ישראלי והשורשים לי הם כאלה וכאלה וזו המוזיקה שלי ואני גאה ואין לי רגשי נחיתות. מי שיש לו רגשי נחיתות יש לו בעיה. לי אין. אני לא מוצא שום תרבות אחרת בעולם שהיא טובה מהתרבות שלי. לא מוצא.

גדעון כ"ץ: כך תמיד חשבת?

אביהו מדינה: תמיד. שמע, אל תשכח מאיפה באתי. באתי מבית יהודי דתי, פטריוטי.

מיכאל וולפה: איזה דור אתה בארץ? ההורים שלך גם נולדו פה?

אביהו מדינה: אמא שלי נולדה בירושלים וסבתא שלי מגיל שבע בירושלים. סבתא של אימא שלי עלתה בשנת 1906.

מיכאל וולפה: ומצד אבא שלך?

אביהו מדינה: מצד אבא שלי עלו ב-1883, אלא שאבא שלי עצמו עוד לא נולד אז. לסבא שלי היתה מחצבה ליד צנעא, והיו לו כ-60 פועלים. הוא היה עשיר, ולא רצה לעזוב את העסק שלו. היה לו עסק גדול, 120 חמורים וגמלים, סוסים לא היו לו, והוא לא רצה לעזוב את המפעל. כל משפחת מדינה עלתה, והוא האחרון שנשאר שם. אבא שלי הגיע לבד. הוא יצא מתימן בשנת 1939 והגיע לפה ב-1941 ברגל. הם הלכו את כל זה. סבא שלי לא עלה. הוא מת שם ב-1948 וסבתא שלי ודודה שלי נשארו אתו. הוא מת [---] אבל שאר המשפחה

היתה כבר פה.

מיכאל וולפה: אז הרגשתם חלק מהאדמה הזאת לגמרי.

אביהו מדינה: שמע, אני נולדתי פה. אני לא עושה את החשבון של האחרים מה הם מרגישים, זה לא מעניין. אני נולדתי פה, אני לא מכיר שום דבר חוץ מאשר פה. כשבאים ואומרים לי אתה כזה, אתה אחר, אתה מזרחי, אתה ספרדי, אתה ים-תיכוני, אני לא מבין. אני זה שצריך לקבוע מי אני. לא אתה תקבע. באת לא מזמן מלא חשוב מאיפה, לפני עשרים-שלושים שנה, ואתה בא להגיד לי מי אני? אני נולדתי פה, עם כל ההשפעות של פה, זה אני. פתאום אתה מגלה אותי תאורטית לאיזה מקום שלא הכרתי בחיי, ואתה קורא לי 'מזרחי'. אין. אני כמו שאני - ישראלי, עם כל ההשפעות, ואתה לא יכול להגיד לי שאני לא מושפע. כי אתם העמסתם על האוון שלי ועל הראש שלי הרבה מהתרבות שלא ממנה באתי. אז אל תגיד לי שאני לא מכיר את התרבות שלך. אני מכיר את התרבות שלך. אתה לא מכיר את התרבות שלי. אבל אתה מעז לקרוא לי מזרחי! אם אני מזרחי, אתה מערבי, או מזרח-אירופי. מה אתה צריך לקחת על עצמך את הקטע של 'ישראלי'? ממתי אתה ישראלי? זה פשוט. זה ברור! תאר לך שאת המדינה הזאת הקימו...

מיכאל וולפה: אני אשאל שאלה אחרת.

אביהו מדינה: רגע, אני רוצה להגיד לך משהו שהוא ביסוד התרבות הישראלית. את המדינה הזאת בנו אנשים שבאו מרוסיה. הם בנו בישראל מדינה ישראלית דמוקרטית. מאיפה הם יודעים מה זה דמוקרטיה? הם חיו שעה אחת בדמוקרטיה? לא. הם באו מרוסיה הסטליניסטית, או מקסימום מהצאר ניקולאי, הצאר האחרון. מאיפה אתם יודעים מה זה דמוקרטיה? מהספרים? ובאיזה צורה בניתם את המדינה הזאת? בדיוק כמו שבנו הבולשוויקים את רוסיה הסובייטית. בדיוק אותם מוסדות, הכול. אתם לא מבינים מה זה דמוקרטיה. ומה עשיתם? בדיוק מה שסטלין עשה. רציתם לחנך את כולם לכיוון מסוים מאוד, ואת זה לא עושים בדמוקרטיה. אבל היתה לכם כוונה טובה. אני מאמין שהיתה לכם כוונה טובה, אבל עשיתם טעויות פטאליות, אלוהים ישמור, ואתם לא רוצים לשמוע. רק אחרי שנפלה ברית המועצות והקומוניזם פשט את הרגל הסכמתם להודות שזו באמת טעות. זה לא היה אנושי בכלל. אבל עד לפני 30 שנה כולם חשבו שזה סטלין, לנין. על זה על הבסיס הזה הוקמה מדינת ישראל. היה קשה לשכנע את הסוציאליסטים-קומוניסטים האלה שזה לא דמוקרטיה. דמוקרטיה זה משהו אחר.

מיכאל וולפה: אני רוצה לשאול משהו קצת פרובוקטיבי, שמעסיק אותי בהקשר הזה. אם ניקח דמות כמו דוד זהבי, שנולד ביפו, שמע את המוזיקה בבית כנסת ביפו, שם ההורים שלו התפללו. היה היה יליד הארץ, כמון. הוא ישראלי. אחר כך גר בקיבוץ, כתב הרבה מאוד שירים, רק לחנים, לא עסק בקומפוזיציה, לא הלך לאקדמיה, לא כל מיני דברים כאלה. האם זאת יכולה להיות דמות

הזדהות בשבילך? האם אתה יכול לראות בו, למשל, כאילו אתה הדור השני אחריו מההיבט הזה, שהוא גם יליד הארץ?

אביהו מדינה: אני מוכרח להגיד לך שלשירי ראשונים אני מתחבר בקלות. אתה יודע למה? כי מרדכי ועירא, ידידיה אדמון, מתתיהו שלם, משה וילנסקי ועודד זהבי באו לפה, היתה פעם תנועת הכנענים, והם רצו להיות שייכים למקום. אז הם הלכו לשמוע את המוזיקה הערבית, את המוזיקה הבדואית, וניסו ליצור בכיוון הזה, ועשו כמה שירים, על אף שהם באו מרוסיה [שר]. את השיר הזה חיבר אשכנזי. נו, אז מאיפה זה בא? ויש הרבה שירים כאלה. הם ניסו. מאהבה. אף אחד לא הכריח אותם. הם ראו בזה דבר אקזוטי כזה, דבר ששייך למקום, ורצו לחזור אל השורשים המקומיים שמהם הם נתלשו לפני 2000 שנה ולהרגיש חלק. אלה שאחריהם עשו את ההפך.

מיכאל וולפה: התגעגעו חזרה לאירופה.

אביהו מדינה: העכשווית. אירופה, אמריקה.

גדעון כ"ץ: אז אתה אומר 'כן' למה שמכאל שואל אותך?

אביהו מדינה: בוודאי. בוודאי. מה זאת אומרת? אני מתחבר מאוד לראשונים גם. אהבתי לשיר את השירים. אני זוכר שהיינו שרים את כל השירים האלה. היה בהם ניחות, תרצה או לא תרצה, תקרא לזה מזרחי, אבל נינוח של פה, שאתה מרגיש שייך אליו. אבל מרגע שאתה שומע את המוזיקה המחשמלת הזאת, השטויות האלה, אתה שואל מאיפה זה... מה הקשר, בינינו, ג'אז? מה ג'אז? מי מנגן ג'אז? מה זה ג'אז בכלל? איפה נולד הג'אז? מה לנו ולג'אז? מה הגאוניות הגדולה? גאוניות יש, אבל לך למקור, תראה איזה גאוניות. לך תשב באיזה מועדון בסוהו במנהטן בניו יורק, שב מול זמר בן 72 שמנגן לך על פסנתר, והוא זמר ג'אז, ואתה יכול... מה לך פולני, שבא לפני 30 שנה מפולין, ולג'אז? מה אתה מתיימר? למה לא תשדר את מה שאתה? כי הטבע שלך הוא מה שאתה בטבע, זה הכי יפה. כי אז אני יכול גם להאמין לך, וכשאני מאמין לך אני יכול להתחבר, אני יכול להזדהות אתך. אבל מרגע שאתה עוטה על עצמך כנפיים ונוצות של מישהו אחר שלא שייך, אלא שבגלל רגשי הנחיתות שלך אתה לא רוצה להיראות כמה שאתה באמת אלא כמו מישהו אחר, אני לא מחובר אליך.

מיכאל וולפה: ומה אתה חושב על מה שנקרא היום 'פופ מזרחי'? מה השורשים של זה? אני לפעמים מרגיש שזה לא שייך לכאן.

אביהו מדינה: בכלל לא. זה בכלל לא זה. זה כמו מישהו שביקש יפה שיתנו לו משהו, שיתחשבו בו, ולא קיבל יחס, התחיל להתפרע. לכו לעזאזל כולכם עם הטלוויזיה ועם הרדיו. מי צריך אתכם. אל תקשיבו לי ואני אעשה מה בא לי. בלי מסגרת אין תרבות. הם דחו אותנו, הדור שלפני זה. אמרו אז לדור שלנו שהוא לא שייך. היום מתגעגעים לדור ההוא אבל אז לא קיבלו אותנו. מה אתם רוצים? על מי אתם מלינים? על הדור החדש? הם לא רוצים להיות

כמונו. הם מורדים. עושים מה שבא להם. לא צריך אתכם יותר. יש אינטרנט, יש תקשורת פתוחה, נעשה מה שבא לנו. שום דבר לא מחייב אותנו. את אלה שכתבו את השירים היפים, את המנגינות המקוריות וזה לא קיבלתם - אז תקבלו אותנו עכשיו.

מיכאל וולפה: איך נגדיר את הפופ המזרחי היום? מה השורשים שלו? אני אשאל את זה אחרת: ההמשך של אביהו מדינה היום בשבילי זה - ואני אומר את דעתי - מישוהו כמו אהוד בנאי או אפילו כמו ברי סחרוב באיזה שהוא מקום, באופן שהוא משתמש בפיוטים ודברים כאלה. אני מדבר על העיקרון. אולי, כאילו זה עבר לכיוון אחר.

אביהו מדינה: אני לא אוהב אנשים עם רגשי נחיתות.

מיכאל וולפה: אתה לא אוהב?

אביהו מדינה: לא. אני לא אוהב אנשים שמתחווים מולך. אני לא אוהב אנשים שנכנעים.

גדעון כ"ץ: ומה זה מולך בשבילך?

מיכאל וולפה: הרוק במקרה?

אביהו מדינה: ברגע שאתה משנה את עורך, ואתה הופך להיות מישוהו אחר, ואתה מפסיק לדבר בח' ובר', ואתה מתחיל לדבר שיר, ואתה צריך להתנצל, ופעם בעשרה שירים יש לך איזה הבזקה מזרחית כדי להיות in כזה, כי זה in, אני לא מאמין באלה. אני לא יכול לקבל את זה שפתאום מרגלית צנעני שרה בח' ובר'... לא מקובל עלי. היא לא אמתית, ואם היא לא אמתית אני לא מאמין לה. כל האמנות שהיא עושה עכשיו היא זיוף אחד גדול. היא לא ממש מביעה את מה שהיא רוצה להביע, את מה שהיא צריכה להביע, את מה שאנשים ראו בה שהיא מביעה. לא מקובל עלי. כשאני שומע את חיים משה קורא לעצמו פיים משה, אני לא מבין. מה הבושה? למה ההולנדי לא מתבייש להגיד ח'? והאמריקני לא מתבייש להגיד ר'? למה אני צריך להתבייש להגיד ח'? מה הבעיה שלכם? עד איפה מגיעים רגשי הנחיתות? אתם לא רוצים להיות דומים לאויב? אנחנו שמים, בני דודים, זו שפה אחות. כשאנחנו לא מוצאים מילה בעברית כי היא נשכחה, אנחנו פונים לערבית. מחפשים מילה ערבית מקבילה ולוקחים אותה ומוציאים ממנה את המקור. כי זו שפה אחות. מה לעשות, אנחנו שמים. צריך להתבייש בזה? אני לא מבין.

מיכאל וולפה: אני מוכרח לעשות פה איזה שהוא פסק זמן. אמנם אני לא מפורסם כמו אביהו מדינה, אבל את החוויות שאביהו מדינה עובר עברתי בתקופת לימודי באקדמיה, כשהתחלתי לכתוב מוזיקה שמבוססת על מוזיקה יהודית ופיוטים ודברים כאלה ולכתוב מוזיקה מלודית. ה'בון טון' המערבי האוונגרדי פשוט לא קיבל אותי ומצאתי את עצמי בקונפליקט חזיתי גם עם המורים שלי וגם עם חלק נכבד מהתלמידים באקדמיה. כך שממקום לגמרי אחר אני מכיר היטב את החוויה הזו.

גדעון כ"ץ: לפני השאלה הזאת, שקשורה בעצם לפרקים התרבותיים שיש כאן, אני

רוצה שנייה לחזור לאחור, לדבר שנראה לי קשור לכל מה שאתה מדבר ברבע שעה האחרונה. כשהזכרת את התיפוץ הברוטלי בג'יפ, של טכנו, אמרת שיש דברים שמתבטאים במוזיקה שהם מעבר למוזיקה, אבל מתבטאים במוזיקה. מה מתבטא במוזיקה שלך שהוא מעבר למוזיקה?

אביהו מדינה: שמע, אם תיקח את השורשים שלי, את החינוך שלי, תשים לב שאני קודם כול פטריוט יהודי וישראלי. אני מביע גאווה של יחידה, יחידה יהודית, בזה שאני לוקח דברים מהיהדות, ולא משנה אם הם באים מהמזרח או מהמערב. 'אל תשליכני לעת זקנה' זה לא בדיוק מזרחי, זה בא מבית הכנסת האשכנזי. אבל אני מרגיש גאה. אני בקול גדול, מעל כל צריח גבוה, משמיע את הקול ואת הצליל היהודי שלי בגאווה בכל העולם בלי להתבייש ובלי לפחד. אני חושב שהמוזיקה גם היא מבטאת העזה או חוצפה או התרסה או מחאה או עמידה זקופה. אני מרגיש את זה גם בקהל שלי. הקהל שלי שהולך לפעמים קצת כפוף לתרבות הישראלית, וכשהוא פותח רדיו או פותח טלוויזיה הוא מרגיש קצת לא שייך, בהופעות שלי הוא צופה בגאווה.

גדעון כ"ץ: עד היום אתה מרגיש את השפיפות הזאת?
אביהו מדינה: בטח. מה זאת אומרת? בוודאי. תלך לספרים של אקו"ם ותראה כמה ים-תיכוני משודר, ותראה כמה רוק משודר.

מיכאל וולפה: אבל היום יש רשתות של ים-תיכוני.
אביהו מדינה: כשאתה מדבר על רשתות של ים-תיכוני, אתה מדבר על 50 אחוז של [מוזיקה] ים-תיכונית שמשדרים בערוץ 91 או בתחנות פירטיות. לממסד זה לא חדר.

מיכאל וולפה: משה פרץ וקובי פרץ מושמעים בלי סוף. גם ברשת ב' וברשת ג' כל הזמן שומעים אותם. שרית חדד, כמובן אייל גולן, בלי סוף. אייל גולן נוכח בקול שלו בכל הרשתות.

אביהו מדינה: נכון, אתה צודק.
מיכאל וולפה: יותר משלמה ארצי. אייל גולן יותר משלמה ארצי.
אביהו מדינה: אם אני אשמיע לך אחד מ-100 במשך 40 שנה, ואחרי זה במשך חמש שנים אני אשמיע לך עשרה מ-100, אתה תגיד תראה, איזה כמות, תראה מה זה. פעם הייתי שומע אחד מ-100, עכשיו אני שומע עשרה מ-100. אבל אנחנו 70 אחוז, אנחנו צריכים להיות שם 70 מ-100. אבל בשבילך זה פתרון. איזה יופי, שומעים פה עשרה, זה כבר לא אחד מ-100.

מיכאל וולפה: אני חושב שזה 70 מ-100.
אביהו מדינה: אתה שהאוזן שלך לא רגילה...
מיכאל וולפה: האוזן שלי רגילה מאוד.
אביהו מדינה: האוזן שלך לא רגילה. לא רגילה לשמוע את המוזיקה הים-תיכונית, היא לא רגילה.

מיכאל וולפה: מזרחית כן, ים-תיכונית לא.

אביהו מדינה: לא, לא, עזוב מזרחי. אני מדבר אתך על הרשות, על הממסד. כשאתה פותח רדיו ואין לך רדיו אחר, אתה רגיל לשמוע את מה שאתה שומע. פתאום במקום אחד מ־100 אתה שומע עשרה מ־100, ואתה אומר: וואו, זה הרבה, איזה התקדמות! בשבילי זה עדיין חוסר צדק משווע. חוסר שקיפות משווע. וזה בניגוד לחוק.

מיכאל וולפה: זאת אומרת שהיית רוצה שמה בדיוק נשמע היום ברשת ב'? איך ייראה הפלייליסט?

אביהו מדינה: קודם כול הייתי רוצה שרשת ב' וג' וכל התחנות הממסדיות יחנכו. זה אחד התפקידים שלהם הרשומים בחוק. לחנך. לחנך. עכשיו לחנך לרמה גבוהה של תרבות.

מיכאל וולפה: אז מה הם ישמיעו? אני רוצה להבין. ליאור נרקיס, הלהיט האחרון שלו, זה חינוך?

אביהו מדינה: ממש לא!

מיכאל וולפה: אה, אוקיי.

אביהו מדינה: אז מה אתה אומר לי שמשמיעים את כץ ואת מץ ואת איך קוראים לו? מה הוא אמר? פרץ. מה הם עושים בזה? את זה אתם רוצים שאנחנו נשמיע?

מיכאל וולפה: משה פרץ קיבל יחד אתי פרס אקו"ם לפני שלוש שנים.

אביהו מדינה: על מה?

מיכאל וולפה: אלבום השנה.

אביהו מדינה: מי בחר?

מיכאל וולפה: אין לי מושג. אני לא יודע.

אביהו מדינה: מי בחר?

מיכאל וולפה: תגיד לי אתה. אני לא יודע.

אביהו מדינה: תשמע, אתה צריך, אל תהיה...

מיכאל וולפה: לא, אני שואל כי...

אביהו מדינה: מי בחר אותך? כל אלה שמשתחוים למוֹלֵךְ בחרו אותך. אלה בחירות פנימיות, אם אתה שואל אותי: אלבום השנה, אלבום השנה בעיני הילדות בנות העשרה. זה אלבום השנה. זה מה שאנחנו צריכים לבחור, אם אנחנו בני תרבות? אתה לא רוצה שהבן שלך ידע עברית טובה יותר? אתה לא רוצה שרמת המוזיקליות, מה שהוא שומע בבית, יהיה קצת אה...

מיכאל וולפה: והלחנים, והמילים של השירים לא יהיו רק 'למה עזבת אותי'.

אביהו מדינה: עם עברית קלוקלת כזאת, רדידות של השפה? זה מה שאתה רוצה? זה מה שהתקשורת שלנו משדרת?

גדעון כ"ץ: אתה קראת לזה בהתחלה 'דלילות'. לא זו פה שום דבר?

אביהו מדינה: לא. לדעתי שום דבר לא. אתה יודע מה זו? זו הכיוון המסחרי. הכיוון המסחרי, כיוון שנפתחו הרבה רשתות עצמאיות והן אמורות לקיים את עצמן בעצמן, הן צריכות קהל ורייטינג. לפי הרייטינג נקבע איזה פרסום הן תקבלנה

ונקבע גם מחיר הפרסום. ולפי מחיר הפרסום נקבעת ההישרדות שלהן. אז לא אכפת להן מזרחי, לא מזרחי, חשמלי, לא חשמלי, מקורי, לא מקורי, רוק, חסידי, לא משנה מה. כל מה שיביא להן פלח שוק גדול, טוב להן. כי מה רוצה המפרסם? המפרסם רוצה כוח קנייה. איפה מרוכז הכי הרבה כוח קנייה? זה במותגים שקונים בעקבות פרסומות. המותגים הם התרבות היום. של מי התרבות? של הילדים הקטנים ש'עובדים' עליהם במקום לחנך אותם. הופכים אותם לדבילים, לצרכנים. מסכים אתי? אבל הם שולטים בכלכלה, והכלכלה קובעת אם תחיה או תמות. מסכים אתי או לא? זהו. כולנו, כולנו, לא חשוב איזה סגנון, כולנו סובלים מכוח הקנייה, מהמפרסם שהוא קובע את סדר היום התרבותי שלנו. זה כבר לא בידינו. איבדנו את זה. למה? כי רצינו להיות דומים למוֹלֵךְ, לעולם המערבי המסחרי האמריקני. בגלל זה אנחנו לא מחנכים את הילדים שלנו כמו שהיינו רוצים לחנך אותם. יש מתי מעט שמצליחים, אתה יכול להביא לי דוגמאות יוצאות דופן ואני מסכים אתך, תביא לי גם 100 דוגמאות יוצאות דופן. אבל אנחנו מיליונים ובסך הכול, הכלל, תראה מה קרה: הסוכנות היהודית עבדה קשה להביא למדינת ישראל יהודים שברחו ממדינות שבהן היתה מצוקה. דור אחד עבר. מיליון ישראלים עזבו את הארץ. ילידי הארץ עזבו את הארץ, מיליון. למה ילדים עוזבים את הבית תסביר לי, כי לא טוב להם. למה לא טוב להם? הם לא מרגישים שייכות. למה הם לא מרגישים שייכות? כי לא חינכת אותם להרגשת שייכות. אמרת להם שמה שיש שמה מעבר לים זה הכי טוב, זו המטרה, זה השיא להגיע אליו. אז מי אשם? הילדים או אנחנו? אנחנו. הרבה טעויות, אמרתי לך, נעשו, הרבה טעויות, וזו אחת הטעויות הפטליות. החינוך חסר האחריות. פתאום יש לימודי רשות. תנ"ך לימודי רשות. רוצה בית ספר ללמד תנ"ך - ילמד. אתה מלמד את הבסיס שעליו אתה חי פה! איך אתה יכול בלי בסיס? אתה לא צריך להיות דתי כדי ללמוד את ההיסטוריה היהודית, התנ"כית, שזה ה'טאבו' שלנו על המדינה הזאת. זו הסיבה שבשבילה אנחנו שופכים דם. אנחנו מקריבים את הילדים ואת הילדות שלנו במלחמות האיך-סופיות, בביטחון, במסים הגבוהים שאנחנו משלמים כדי לשמור על הביטחון. אז לא תיתן לו את היסוד? ...בשם הקדמה? זאת לא קדמה, זה הרס, ואנחנו עושים את זה לעצמנו. ואחרי זה אנחנו צריכים סוציולוגים ופסיכולוגים ומנתחים שיקבלו עוד משכורת ועוד משכורת כדי לתקן את מה שאנחנו קלקלנו במו ידינו ברהב של אנשים 'מתקדמים'. מה זה השטויות האלה? חֲרָטָה בְרָטָה. הכול פוזה, כאילו, כי יש לנו רגשי נחיתות. הכול מתחיל ברגשי נחיתות. אנחנו לא גאים במה שאנחנו... אחרי מה שקרה לנו באירופה, לפחות היהודים האשכנזים איבדו את הביטחון, והם לא רוצים יותר לחזור לזה.

גדעון כ"ץ: מה זה 'לא רוצים לחזור לזה'?

אביהו מדינה: היהודי המסורתי עם התנ"ך שלו ועם המסורת ועם התפילות שלו ועם

האמונה שלו, לזה הוא לא רוצה לחזור. הוא גם לא רוצה שהילדים שלו ילמדו. 'הבן שלי טכנאי מחשבים, רודפים אחריו בכל החברות באמריקה. הוא עכשיו גר בבוסטון, נשוי לאמריקנית, לא יהודייה, אבל היא אישה נהדרת'. ככה מחסלים בכיף ובחיוך את העם היהודי. אז אפשר לומר, בואו נחסל את עצמנו, נקבל החלטה. בואו נחסל את עצמנו, כי אנחנו לא מוכנים להקריב מה שהיינו מוכנים להקריב לפני 50 או 100 שנה. נחסל את עצמנו ונלך מפה. יעברו ארבעה-חמישה-שישה דורות וכבר לא ידעו מי היה יהודי מי לא היה יהודי, ונקווה שלא יקום היטלר חדש, וניטמע. בשביל מה אנחנו צריכים להילחם בכל העולם? אמרתי לך, אני בעד למחוק את שלוש הדתות. גם את הנוצרים, גם את המוסלמים וגם את היהודים.

גדעון כ"ץ: אבל אתה אומר דבר והיפוכו.

אביהו מדינה: נכון. אם אתה הולך על מטרה מסוימת, אתה לא יכול לעשות חצי עבודה. אתה עושה חצי עבודה, לא עשית שום דבר; רק חרפת את הבעיה. או שתעשה עבודה שלמה, או שתותר על העבודה הזאת.

גדעון כ"ץ: אבל הלב שלך לא נמצא בעצם...

אביהו מדינה: הלב? מי עובד עם לב היום?

גדעון כ"ץ: אני שואל עליך.

אביהו מדינה: אז אני, אני דפוק מהימים ההם. גדלתי ככה, התחנכתי ככה ואני אמות ככה. אני לא אשתנה. אבל אני מדבר על הדור הצעיר שאתה מעצב אותו, מחנך אותו. קבע את המטרה למה אתה מעצב, למה אתה מחנך את הדור הזה, כי זה מה שיהיה. איך שתחנך אותו, איך שתעצב אותו, כך הוא יהיה כשיגדל. לוותר על היסודות כשהוא צעיר? אל תדרוש ממנו בגיל 25 לא לטייל בדרום אמריקה ולהיתקע בארצות הברית ולמצוא איזה ג'וב ואמריקנית והוא יישאר שם כי אין לו שום קשר לארץ. לא קשרת אותו כמו שקשרו אותי. אותי חינוכו אחרת. אמרתי לך, אני גדלתי בבית פטריוטי, ואלה מהמערב קוראים לעלייה הזאת 'עלייה משיחית'. לא ציונית, משיחית. תראה, גם לזה המציאו הגדרות. כמו שלנו על המוזיקה הישראלית. אנחנו מוזיקה מזרחית. אתה מבין? אז זה לא ציונות, זה עלייה משיחית. הם הציונות. כרטה ברטה, גם כן שטויות. מה זה, בסך הכול אנחנו דופקים את עצמנו בעצמנו. מה אתה רב אתי? אני אתך! אידיוטי. אתה רוצה עם גדול, אתה רוצה עם רחב, קבל את כולם באהבה! אתה שם עורך ברשות השידור, תשאל אותו אם הוא אוהב ישראל. הוא צריך להיות אוהב ישראל, זה הכול, לא יותר מזה. לאהוב באמת את עם ישראל, עם כל מה שיש בו. לא, אז אתה ממיין אותו. אתה אוהב מזרחית או לא אוהב מזרחית? אתה מזרחי - בחוץ. אני רוקיסט - אה, כנס, בבקשה. מה זה? מה זה? דבר מטומטם. אני לא מדבר עליהם בתור גזענים או לא גזענים, זה דבר מטופש לעשות. אני כבר לא מדבר על גזענות. זה דבר מטופש. זה הבית שלך, אתה חי בו. אתה לא רוצה לחיות בהרמוניה? אתה

לא רוצה לחיות בשלום? אתה לא רוצה שלכולם תהיה להם הרגשה של בית? שכולם יהיו יחד במאמץ מלחמתי? שכולם ירצו להישאר פה, לבנות פה? זה טוב יותר לכולנו. אז למה לעשות ההפך, למה? את זה לא מבינים אנשים, כי הם אנשים קטנים. יש הרבה אנשים קטנים שיושבים במקומות גדולים, וזו טעות. רשות השידור וגלי צה"ל הם המקומות הגדולים שמעצבים את כל מה שיש לנו ביום-יום. ושם יש אנשים קטנים והרבה. פוליטיקאים מזלזלים בזה. הם אף פעם לא נלחמו על המקום הזה כמעצב. רק כשמתעורר העניין הפוליטי שלהם הם מתערבים. והאנשים הקטנים האלה, ברשות השידור ובגלי צה"ל, עושים מה שהם רוצים, ומה שהם רוצים לא טוב לעם ישראל. רובם, לא כולם.

מיכאל וולפה: בוא ניקח את הקדם ארוויזיון ואת פסטיבל הזמר שהיו השנה, בוא נדבר עליהם רגע בהקשר הזה.

אביהו מדינה: תשמע, עשו טעות לפני 40 שנה בקו החשיבה בכלל, של התרבות הישראלית. למעשה היום לא היינו צריכים לשאול מי הולך לייצג אותנו, מי מייצג אותנו באמת, מי משקף אותנו. אבל לא זה השיקול בבחירה. השיקול הוא מי יצליח לקלוע לטעמים של הצופים. אבל גם בזה אתה לא יכול לקלוע כי גם הם מושפעים אחד מהשני. אז מה הכי טוב? שתייצג את עצמך, שתביא את עצמך, כי אתה בתוך מה שיש לך יש הכול.

יש צליל מערבי, יש צליל מזרחי, יש צליל יווני, יש גם צליל תורכי, יש הכול. אז מה אתה מנסה להיות? למצוא חן בעיני האוזן האירופית? מה היא האוזן האירופית? עוד פעם, רגשי נחיתות.

מיכאל וולפה: ומה לגבי פסטיבל הזמר שהיה?

אביהו מדינה: תראה, גם פה היו טעויות. ושים לב, הכותבים היס-תיכוניים לא כתבו בפסטיבלים כלל.

מיכאל וולפה: לא, אבל השיר שלך היה בעצם...

אביהו מדינה: היה אחד, והוא זכה. הכותבים היס-תיכוניים לא כתבו כלל. למה? הם כבר לא, אתם לא מעניינים אותנו בכלל. אתם דיכאתם אותנו כל כך הרבה שנים, ואנחנו לא נתייחס למה שאתם רוצים. תעשו מה שבא לכם, אנחנו לוקחים 50,000 שקל להופעה ואנחנו מופיעים יום-יום. מי צריך אתכם בכלל? ככה. עכשיו אני יכול לומר שהתקשורת איבדה את הקהל הזה ואת היוצרים האלה. הם כבר לא בתקשורת, כבר לא צריכים אותה. הם מצאו כל מיני ערוצים אחרים ושונים כדי לפרסם את מרכולתם. ותראה, נכנס שיר אחד כזה והוא לקח. מה זה אומר?

גדעון כ"ץ: תגיד, אתה אומר פה הרבה מאוד דברים שקשורים לתרבות שלנו, לזהות שלנו, לקיום שלנו. כשאתה מסתכל על זה, מהימים שתיארת, שנסכו בך ביטחון, השיר של בועז שרעבי, אתה לא מרגיש הרגשת ניצחון של מי שהוא שותף לעיצוב התרבות הזאת?

אביהו מדינה: איזה ניצחון?

גדעון כ"ץ: אין משהו שקיווית לו שקרה?

אביהו מדינה: ניצחון עצוב ביותר, שתדע לך. זה מגעיל אותי שאני צריך בכלל לנצח. למה אני צריך לנצח?

גדעון כ"ץ: תחליף את זה בהישג.

אביהו מדינה: למה הישג? למה זה צריך להיות הישג? למה הרגשת שייכות צריכה להיות הישג? זה לא דבר מובן מאליו שאדם, אורח ישראלי, ירגיש הרגשת שייכות גם מבחינה תרבותית למדינת ישראל? זה לא הדבר הטבעי שצריך להיות? למה אני צריך אחרי 40 או 50 שנה לבוא ושיגידו לי שיש לי הישג? יופי, נהדר, נתנו לי לחיות. הם לא נתנו לי לחיות. מי שהחיה אותי זה הקהל שבשמו אני מדבר. והם הרבה, הרבה מאוד. זה עצוב מאוד להילחם על דבר כזה. ואני פטריוט. אם לא הייתי פטריוט, זה היה עצוב פחות. אז לא אכפת לי, בוא נגיד, אני מוכשר? אז מה אתם רוצים? אם אני מוכשר, אני מוכשר בכל מקום, בכל תחום. אבל אני כפטריוט של מדינת ישראל, זה קרע אותי, וזה גם לא נכון. זה דבר מטופש לעשות. אז אם היה בזה איזה רווח שהוא בא על חשבונני והרווח הזה הוא טוב לכלל, אוקיי. בסדר. אני צריך להיות קורבן? אוקיי. אבל זה דבר מטופש, זה עושה רע לכולם. אז למה? בשביל מה? אתה יודע כמה אנשים עזבו את הארץ בגלל שמנעו מהם הרגשת שייכות?